

Almanya ile harb haline nihayet verilmesine dair kanun tasarısı ve Dışişleri Komisyonu raporu (1/218)

T. C.

Muameleat Genel Müdürlüğü

Başbakanlık

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71/2060, 6/2274

9 . VII . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Almanya ile harb haline nihayet verilmesine dair Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 29 . VI . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygularıyla arz ederim.

Başbakan
A. Menderes

GEREKÇE

Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya ve Fransa hükümetleri, sağıl Devlet sıfatıyla Hükümetimize ayrı ayrı tevdi eyledikleri muhtıralarda, Almanya ile aralarındaki harb halinin sona erdirilmesine karar verdiklerini bildirmişler ve bunun Batı Almanya ile ayrı bir nihai sulh anlaşması demek olmadığını tebarüz ettirerek Türkiye Cumhuriyeti de Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya ve Fransa hükümetlerinin kararına iştiraki arzu ettiği takdirde dahilî mevzuatımızda lüzumlu tedbirlerin alınabilmesi için keyfiyeti tebliğ eylediklerini beyan etmişler ve alacağımız teşriî kararların ilânının müşterek bir anlaşma ile, Almanya ile hali harbde bulunan devletlerle aynı zamanda yapılmasına her üç işgal devletinin ehemmiyet atfettiklerini ilâve etmişlerdir.

Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya ve Fransa hükümetleri tarafından vâkı teklif tetkik olunarak şayanı kabul görülmüş ve Alman Devleti ve vatandaşları ile münasebetlerimizin normal bir hale getirilmesinin her bakımdan faydalı olacağı mütalâasına varılmıştır.

Almanya ile harb halinin sona erdirilmesi hususunda ilişik kanun tasarısı metnin tasdikını mutazammın mucip sebepler aşağıdaki mülâhazalara istinat etmektedir:

1. Almanya ile harb halinin nihayete ermesi ile Alman tebaası hakkında mevcut idari ehliyet-sizlikler ve idari tahditler ortadan kalkacak ve bu suretle her iki memleket arasındaki ticari ve iktisadi münasebetler daha serbest ve normal bir şekilde işliyecektir.

2. Harb haline nihayet verme keyfiyeti Almanya ile münferit ve nihai bir sulh akdi mahiyetinde olmadığı için Almanya'nın harbden doğan her türlü vecibeleri üzerinde müessir olmayacaktır. Hudutlar meselesi ve Devlet borçları nihai sulh muahedesinin akdine bırakılmıştır. Harb halinin nihayete ermesi, Almanya ile siyasi ve iktisadi münasebatın kesildiği 2/3 Ağustos 1944 tarihinden itibaren ilişik kanunun yürürlüğe gireceği güne kadar gerek Almanya Hükümetine ve gerek Alman tebaası hakiki ve hükmi şahısların mal, hak, menfaat ve alacaklarına karşı tatbik olunmuş bulunan takyidi muamele ve tedbirler ile aynı devreye ait diğer fiil ve hâdiselere hiçbir suretle tesir etmeyecektir. Bu suretle Cumhuriyet Hükümetinin ve Türk vatandaşlarının gerek Almanya Hükümetinden gerek Alman vatandaşlarından alacak, hak ve menfaatleri hususunda müttehad tedbirler mahfuz bulundurulurak bu işin tesviyesi nihai bir anlaşma - andlaşma akdine bırakılmaktadır. Ancak,

Hükümetimizle 1948 yılı bidayetinden itibaren Batı Almanya'nın Trizon İlgal Bölgesi arasında akdedilmiş olan Ticaret, Tediye ve Takas anlaşmaları hükümleri mahfuz tutulacak ve Almanya ile münasebetlerimiz ilişik kanunun yürürlüğe girmesinden sonra nihai sulhün akdine kadar Almanya ile usulü dairesinde yeniden akdedilecek anlaşmalara tâbi olacaktır.

3. Her sahada olduğu gibi bu sahada da müttefik ve dostlarımız ile birlikte hareket etmemiz menfaatimiz icabıdır. Esasen bâzı devletler Almanya ile harb haline nihayet vermiş bulunmaktadırlar. (İran, Hindistan, Mısır) harb haline nihayet vermiş, Yugoslavya Meclise bu hususta bir kanun tasarısı sunmuş, Norveç Kralı parlâmentonun açılış nutkunda bu sene içinde Almanya ile harb halinin sona erdirilmesi meselesinin Meclise sunulacağını açıklamıştır.

4. Almanya ile aramızda mevcut olup harb hali dolayısıyla tatbik mevkiinden çıkmış bulunan ve tekrar tatbiki cihetine gidilmesi tarafımızdan şâyani arzu olan anlaşmaların listesi ayrıca sunulacağından, harb haline nihayet verme keyfiyeti mezkûr anlaşmaların yeniden meriyete konulması hakkında bir hüküm ifade etmiyecektir.

5. İlişik kanun Almanya ile Türkiye arasında bir sulh muahedesi akdi mahiyetini taşımadığına göre, ilerde Almanya ile aramızdaki barış münasebetini ayrıca tezekkür ve tesbit eylemek gerekecektir.

6. İşbu kanun Almanya'ya ve bütün Almanlara şâmilidir. Şu kadar ki sadece Federal Batı Almanya Hükümeti ile münasebetlerimiz mevcut olduğu cihetle, ancak, tanıdığımız, yegâne bu Hükümetin veya bunu istihdaf edecek olan hükümetlerin vesikalarını haiz bilûmum Alman tebaası mezkûr kanunun bahsettiği haklardan istifade edebileceklerdir.

7. Almanya ile harb haline nihayet verme yetkisi Yüksek Meclisinize aittir. Meclis kanunu kabul suretiyle yetkisini kullanmakta ve ancak kanunun yürürlüğe girmesi tarihini tesbit için Bakanlar Kurulunu salâhiyettar kılmaktadır. Zira Almanya ile harb haline nihayet verme tarihinde de müttefiklerimiz ve dostlarımızla birlikte hareket etmemiz menfaatimiz icabı olduğundan ve mezkûr tarihin Meclisin tatil devresine rastlaması ihtimali mülâhaza edildiğinden, Dışişleri Bakanlığının teklifi üzerine, bahis konusu kanunun yürürlüğe girme tarihini Bakanlar Kurulu tesbit edecektir.

Yukardaki mülâhazalarla, Hükümetiniz Almanya ile harb halinin sona erdirilmesi hakkındaki işbu kanunu, Almanya ile münasebetlerimizi normal bir hale sokmaya yarıyacağına inanarak Yüksek Meclisin tasdikına sunar.

Dışışleri Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Dışışleri Komisyonu

Esas No. 1/218

Karar No. 41

11 . VII . 1951

Yüksek Başkanlığa

Almanya ile harb haline nihayet verilmesine dair Dışışleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 29 . VI . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı gerekçesi ve ilişikleriyle birlikte Dışışleri Komisyonuna havale buyurulmuş olmakla, komisyonumuzun 11 . VII . 1951 tarihli toplantısında Dışışleri Bakanlığı temsilcilerinin huzurıyla incelendi.

Yapılan müzakereler sonunda Hükümetin gerekçesinde ileri sürülen mucip sebepler tamamen muhik görüldüğü gibi; Almanya ile harb haline nihayet verme keyfiyetini tanzim eden şartların da her bakımdan milli menfaatlerimize uygun olduğu neticesine varılmıştır.

Ancak kanunun birinci maddesinin kaldırılarak yerine: «Türkiye ile Almanya arasında mevcut harb haline işbu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren nihayet verilmiştir»

şeklinde bir madde konulması Meclisimizin münakit bulunduğu bugünlerde Almanya ile harb haline nihayet verme keyfiyetini müttefik devletlerle birlikte, aynı zamanda tahakkuk ettirmek noktasından münasip mütalâa edilmiştir.

Bu şekilde tadili muvafık telâkki edilen tasarı ile gerekçesinin ve ilişiklerinin Meclisin yüce tasvibine arzedilmek üzere yüksek başkanlıklarına sunulmasına komisyonumuzda hazır bulunan üyelerin ittifakiyle karar verilmiştir.

Dışışleri Komisyonu Başkanı
İzmir

Vasfi Menteş

İzmir

C. Baban

Samsun

F. Kesim

İzmir

A. Başman

Sözcü
İzmir

Osman Kapani

Muğla

N. Nadi

Seyhan

R. Oğuz Arık

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Almanya ile harb haline nihayet verilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Türkiye ile Almanya arasında mevcut harb halinin nihayete ermesi tarihini tesbite Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.

MADDE 2. — Harb haline nihayet verme keyfiyeti Türkiye ile Almanya arasında sulh akdi mahiyetini taşımaz.

MADDE 3. — Harb halinin nihayete ermesi, Almanya ile siyasi ve iktisadi münasebatın kesildiği 2/3 Ağustos 1944 tarihinden bu kanunun yürürlüğe gireceği güne kadar gerek Almanya Hükümetine ve gerek Alman tebaası hakiki ve hükmi şahısların mal, hak, menfaat ve alacaklarına karşı tatbik olunmuş bulunan takyidi muamele ve tedbirler ile aynı devreye ait diğer fiil

DIŞIŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Almanya ile harb haline nihayet verilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Türkiye ile Almanya arasında mevcut harb haline işbu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren nihayet verilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

ve hâdiselere hiçbir suretle tesir etmeyecektir.

Türk - Alman ticari münasebetlerinin yeniden tanzimi hakkında mevcut anlaşmaların hükümleri mahfuzdur.

MADDE 4. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra, sulhün akdine kadar, Almanya ile münasebetlerimiz usulü dairesinde yeniden akit veya tekrar meriyete vaz'edilecek anlaşma, anlaşma ve sözleşmelere tâbi olacaktır.

MADDE 5. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
A. Menderes

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
S. Ajaoğlu

Devlet Bakanı

Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu

Millî Savunma Bakanı
H. Köymen

İçişleri Bakanı
H. Özyörük

Dışişleri Bakanı
F. Köprülü

Maliye Bakanı
H. Polatkan

Millî Eğitim Bakanı
T. İleri

Bayındırlık Bakanı
K. Zeytinoglu

Eko. ve Ticaret Bakanı

Sa. ve So. Y. Bakanı
Dr. E. H. Üstündağ

G. ve Tekel Bakanı
R. S. Burçak

Tarım Bakanı
N. Ökmen

Ulaştırma Bakanı
S. Kurtbek

Çalışma Bakanı
N. Özsohn

İşletmeler Bakanı
Hakkı Gedik

MADDE 4. — Hükümetin 4 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Hükümetin 6 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.